

GAZETA KUJAWSKA

ORGAN MIĘDZYPARTYJNY STRONNICTW POLITYCZNYCH

Rok I. Nr. 149

Włocławek, czwartek 4 lipca 1946 roku.

Cena 3 złote

Na marginesie procesu

ARTURA GREISERA

Aby w całej pełni zrozumieć szczególną sytuację polityczną województw poznańskiego i łódzkiego w dobie okupacji i sytuację tych województw w ogólnym planie narodowego socjalizmu, wreszcie charakterystykę rządów Greisera, zwrócić przede wszystkim należy uwagę na zakres jego władzy.

Greiser był nie tylko najwyższym w hierarchii państwowej przedstawicielem III-ej Rzeszy na terenie t.zw. Wartheland, tj. Reichsstatthalterem, ale także najwyższym zwierzchnikiem partii, tj. Gauleiterem.

Połączenie tych władz w osobie Greisera dało mu właściwie w odniesieniu do Polaków stanowisko władzy absolutnej. Jakkolwiek bowiem gdzie indziej także łączono ze stanowiskiem Reichsstatthaltera władzę Gauleitera, to przecież z faktu, że Greiser korzystał z szeregu pełnomocnictw i upoważnień, a nawet bezpośrednich dyrektyw fuhhrera, zwłaszcza jeśli chodzi o zagadnienia polskie, szczególny spada na niego ciężar odpowiedzialności za popełnione zbrodnie.

Kompetencje Greisera były tak pomysłane, że miał między innymi władzę ustawodawczą. Rzecz ciekawa, że zakres tej kompetencji zawsze dotyczył przeważnie spraw polskich.

Ścisłe związane z władzą szefa administracji ogólnej były sprawy policji. I to wszystkich rodzajów: zarówno ogólnej, porządkowej, bezpieczeństwa, jak i policji tajnej. W hierarchii SS był Artur Greiser w równym stopniu z szefem policji na terenie Warthegau. Do kompetencji policji też należały sprawy masowej eksterminacji elementu polskiego, organizacja obozów koncentracyjnych, wysiedlanie jak i wszystkie sprawy związane z urzędem umacniania niemczyzny.

Dzięki kompetencjom, jakie Greiser posiadał zarówno jako Reichsstatthalter i Gauleiter, należała do niego cała dziedzina tak dla nas śmiertelnie, polityka narodowościowa, której był nie tylko inicjatorem, głównym autorem koncepcji, ale prawie że bezpośrednim wykonawcą. W dziedzinie tej Artur Greiser wyprzedził chronologicznie wszystkich innych.

Ile razy zachodziły spory kompetencyjne, Greiser z całą siłą podkreślał swe pełnowładztwo, uzasadniając je szczególną rolą, jaką ma do spełnienia zgodnie z upoważnieniami Hitlera.

Z szeregu publicznych wypowiedzi wynika, że chwalił się przed niemieckim społeczeństwem, jakim cieszył się zaufaniem fuhhrera. Nic innego, jak właśnie to szczególnego rodzaju pełnowładztwo, którego Greiser był sam autorem, pozwoliło mu nie tylko

rządzić, ale stworzyć całą koncepcję, polityczny plan eksterminacji biologicznej i duchowej elementu polskiego i eksterminację tę przeprowadzić poprzez wszystkie dziedziny życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego.

Bezpośrednia ingerencja Greisera za pośrednictwem wszystkich jego resortów w dziedzinę spraw polskich pozwala z łatwością formułować tezę, że Greiser jest odpowiedzialny za wszystko, cokolwiek działo się z Polakami w czasie 6-cioletnich jego rządów na terenie województw poznańskiego i łódzkiego.

Edward Serwański.

Niezmiennie stanowisko Francji

PARYŻ (obsł. wł.). Wicepremier rządu francuskiego Thorez złożył oświadczenie, w którym podkreśla, że Francja stać będzie twardo na stanowisku odnośnie swojej granicy wschodniej.

Zdaniem wicepremiera pokój w Europie może być trwały tylko wówczas jeżeli uwzględnione zostaną następujące postulaty:

Umiejscowienie Zagłębia Ruhry, przy czym na terenie tym musi być przestrzegana ściśle kwestia cel granicznych. Następnie Nadrenia musi uzyskać niezależność, ciężki przemysł niemiecki zaś musi pozostawać pod stałą i dokładną kontrolą.

Posiedzenie UNRRA w Genewie

LONDYN (obsł. wł.). Generalny sekretarz Organizacji Narodów Zjednoczonych Trygwe Lie zgodził się na odbycie konferencji UNRRA w pałacu Ligi Narodów w Genewie.

Pałac ten zostanie przejęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych w sierpniu roku bieżącego.

Chcemy utrwalenia pokoju!

NOWY JORK (obsł. wł.). W Nowym Jorku odbyło się wielkie zgromadzenie pod hasłem: „chcemy utrwalenia pokoju“!

W zgromadzeniu wzięły udział liczne organizacje.

Po przemówieniach uchwalono rezolucję, którą skierowano jako petycję do prezydenta Trumana.

W petycji tej zgromadzeni przestrzegają prezydenta przed jakimikolwiek ustępstwami na rzecz czynników reakcyjnych, gdyż mogłoby to doprowadzić do nowych konfliktów.

Sprawa Triestu załatwiona

PARYŻ (obsł. wł.). Na wczorajszym posiedzeniu Wielkiej Czwórki omawiana była w dalszym ciągu sprawa Triestu, przy czym ministrowie spraw zagranicznych dyskutowali nad projektami ministra Mołotowa i ministra Bidault.

Różnica między obu projektami — poza innymi szczegółami — polega na kwestii terminu umiejscowienia tej strefy. Francja przewiduje okres 10 lat, Związek Radziecki termin nieokreślony. Drugim momentem jest to, że projekt radziecki idzie w kierunku zacieśnienia strefy umiejscowienia.

Jedną z największych trudności było stanowisko obu stron odnośnie tej sprawy. Wicepremier Jugosławii Gardel oświadczył, że uważa za wskazane poprowadzenie linii strefy

spornej tak, by Goricja pozostała w granicach Jugosławii. Ze swej strony premier Włoch de Gasperi podkreślił, że dotychczasowy projekt ministrów jest nie do przyjęcia dla Włoch.

W dniu wczorajszym czterej ministrowie spraw zagranicznych podali do wiadomości, że sprawa Triestu została w zasadzie uzgodniona całkowicie niemal. Pozostają jeszcze do omówienia szczegóły, co do których muszą oni porozumieć się.

O puchar Gordon Benetta

WARSZAWA (obsł. wł.). Znany lotnik Demutyer, który brał udział w zawodach balonowych o puchar Gordon Benetta, zwrócił się do prezydenta Warszawy inżyniera Tołwińskiego z prośbą o to, by Polska, jako trzykrotny zwycięzca w tych zawodach w ostatnich trzech latach, zorganizowała następne zawody o ten puchar.

Jak wiemy puchar ten przeszedł na naszą własność wobec trzykrotnego zwycięstwa. Obecnie chodzi więc o ufundowanie nowego pucharu oraz przeprowadzenie organizacji zawodów.

Napężenie w Palestynie

JEROZOLIMA (obsł. wł.). W związku z ostatnimi zajściami na terenie Palestyny Żydowska Rada złożyła oświadczenie, że w razie niewolnienia aresztowanych Żydów zostanie zastosowany wobec Anglików bierny opór.

W związku z tym z Waszyngtonu donoszą, że prezydent Truman przyjął czterech przedstawicieli Komitetu Żydowskiego, z którymi omówił sytuację w Palestynie. Jeden z delegatów Goldman zaznaczył, że o ile Wielka Brytania nie okaże dobrej woli, to przekreśli ona tym samym 25 letni dorobek wzajemnej współpracy.

W Nowym Jorku odbył się wielki wiec Żydów, na którym zgromadzeni domagali się opieki nad sprawami żydowskimi ze strony Stanów Zjed-

noczonych, oraz uwolnienia przeszło 4 tysięcy aresztowanych w Palestynie.

Prezydent Truman oświadczył, że Stany Zjednoczone zgadzają się na sfinansowanie oraz przeprowadzenie strony technicznej transportu 100 tysięcy Żydów do Palestyny, biorąc na siebie całkowitą odpowiedzialność. Zaznaczył przy tym, że sprawa żydowska będzie załatwiona pomysłnie.

Z Haify donoszą, że do portu wpłynął transport imigrantów żydowskich, którzy usiłowali nielegalnie dostać się do Palestyny. Transport ten wpłynął pod eskortą 3-ch kontrtorpedowców.

General Clark w Pradze

PRAGA (obsł. wł.). Naczelnym dowódcą amerykańskich sił zbrojnych w Niemczech przybył w towarzystwie kilkunastu wyższych oficerów do Pragi.

Pomylili się

BATAWIA (obsł. wł.). Premier rządu Indonezji oświadczył, że porwanie jego było spowodowane omyłką.

Porywający sądzili, że jest on jednym z agentów holenderskich, którego zamierzali porwać. Po wyjaśnieniu omyłki uwolnili oni premiera.

Muzycy obradują

WARSZAWA (obsł. wł.). W Warszawie rozpoczął się drugi z kolei zjazd polskich muzyków, na który przybyło ponad 100 delegatów z 14 okręgów.

RYTM KUJAW

Kronika

Z POW. WŁOCŁAWSKIEGO.

KŁADNO. Wskutek zapalenia się sadzy w kominie w zagrodzie gospodarza Arkuszewskiego wybuchł pożar. Silny wiatr przeniósł płomienie na wszystkie zabudowania, powodując ciężkie straty.

Z żywego i martwego inwentarza uratowano 1 krowę, reszta padła pastwą płomieni. (md.)

BRZEŚĆ KUJAWSKI. Na radiofonizację. Przeprowadzona zbiórka uliczna w dniu 23 ub.m. na radiofonizację województwa pomorskiego, przyniosła w wyniku sumę 1.254 zł. 65 gr. (md.)

Ostrożnie z mięsem

Ogół ludności winien być uświadomiony o niebezpieczeństwie, jakie kryje się w mięsie o wyglądzie pozornie nieodbiegającym od normy.

Mięso — ten cenny produkt odżywczy, kryje w sobie czasami wielkie niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego. Przez spożycie mięsa porażonego włośnią (trychiną) można wywołać niebezpieczną chorobę zwaną trychinozą, nie tylko u poszczególnych jednostek, ale nawet powstają masowe schorzenia, tak zw. endemie włośnicy.

Również niebezpieczeństwo przedstawia mięso od świń porażonych wągami.

Wągiel świński, jest młodocianą formą tasiemca samotnego, czyli solitera. Wągi występują u człowieka przeważnie w mózgu i oku, rzadziej w mięśniach szkieletu i wywołują dość ciężkie schorzenia o przebiegu ostrym, lub chronicznym. Poza tym mięso od sztuk chorych, dobitych, lub padłych, spożycie którego może wywołać cały szereg schorzeń parazytarnych mniej lub więcej niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzkiego.

Mięso takie w następstwie pewnych chorób u zwierząt, zostaje zakażone przez tak zwane zatrujące mięsa, które powodują chorobę u człowieka po spożyciu.

Zdarzają się wypadki, tak zwane go wtórnego zakażenia.

Mięso zupełnie zdrowe, wskutek nieodpowiedniego przechowywania, lub transportu, szczególnie w porze letniej zostaje zakażone z zewnątrz

LĘG. Na zjeździe sekretarzy i ich zastępców województwa pomorskiego, który ostatnio odbył się w Bydgoszczy, premier Osóbka-Morawski, odznaczył ob. Janinę Dziadakównę — referentkę gminy Lęg, brązowym medalem „Zwycięstwa i Wolności“. (md.)

ZNÓW 100 NOWYCH GŁOSNIKÓW. Na terenie powiatu przybyło znów 100 abonentów, którym Radiowęzeł zainstalował głośniki radiowe. Głośniki te dołączone zostaną do silnych lampowych radioaparatów w stosunku 1 radioaparat na 40 głośników. Powiat coraz to bardziej się radiofonizuje. (md.)

za pomocą much, lub przez bakterie parazytowe. Z tego też powodu największa ilość zatruczeń mięsem przypada na miesiące letnie, a więc lipiec i sierpień. Należy więc wstrzymać się od nabywania i spożywania mięsa od zwierząt bitych potajemnie i niepoddanych badaniu w rzeźniach, które są prowadzone pod nadzorem i kierunkiem lekarzy weterynaryjnych. W handlu znajduje się sporo takiego mięsa z potajemnego uboju, szczególnie w obecnych czasach, kiedy kwitnie szmugiel mięsem niebadanym.

Dlatego obywatel uświadomiony i pouczony o niebezpieczeństwie, jakie może kryć się w takim mięsie, lub wędlinach wyrabianych z takiego mięsa, winien stać na straży swego zdrowia i nie nabywać mięsa nie posiadającego stempla badania. Przeciwnie winien domagać się od sprzedającego, ażeby mu okazał stemple badania mięsa, lub plomby ołowiane, świadczące o pochodzeniu i badaniu wędlin.

Trzeba więc nabywać i spożywać mięso takie, które było uprzednio poddane badaniu lekarskiemu. Trzeba zwracać uwagę na stemple przy zakupywaniu mięsa, na czystość, jaka być musi przestrzegana przy przechowywaniu i przy obrocie mięsem. W żadnym wypadku nie powinno się kupować mięsa i wyrobów wędliniarskich tam, gdzie nie ma gwarancji, że mięso i wędliny są zbądane a zakład, czy sklep jest utrzymany w sposób odpowiadający warunkom sanitarnym i higienicznym. (R.)

DZIURY APTEK: Dziś na 3-go Maja 16	Dzisiaj CZWARTEK	Kalendarzyk słowiański Wielisława
W TEATRZE Ziemi Kujawskiej nieczynny	4 LIPCA Teodora B	Słońce: wschód o godzinie 5.21 zachód o godzinie 20.19

KARETKA POGOTOWIA RATUNKOWEGO PCK Włocławek. W godzinach biurowych: Centrala PCK, Piusa XI Nr. 8, tel. 13-32. W godzinach pozabiurowych i w nocy: Dom Nolegowy PCK, Przedmiejska 1, tel. 15-41.

W łuterku

W parku

W parku są drzewa, kwiaty i trawka, jest sporo ludzi w alejach, na ławkach, są dzieci małe obok dorosłych, słowem jest nastrój miły, podniosły.

Ale, niestety, są też i rury, ściekowe bodaj — zwykła to dziura nieosłonięta; może być dramat:

bo jeszcze kiedyś nogę ktoś złamie.

Agapit.

Uwaga b. więźniowie polityczni. W sposobie przydzielania paczek żywnościowych UNRRA dla członków i podopiecznych Polskiego Zw. b. Więźniów Politycznych zaszły ostatnio zmiany. Sprawa paczek została obecnie uzgodniona z władzami okręgowymi Związku w Bydgoszczy i Wydziałem Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego we Włocławku. Jedynie ci z pośród członków i podopiecznych Związku, którzy dotąd nie otrzymali bezwzględnie paczek żywnościowych UNRRA z żadnych źródeł i znajdują się w szczególnie ciężkich warunkach materialnych mogą składać bezpośrednio do Wydziału Opieki Społecznej we Włocławku podania o przydział paczki. Do podania należy dołączyć zaświadczenie, które wydaje Sekretariat Zarządu Powiatowego Polskiego Zw. b. Więźniów Politycznych we Włocławku, ul. św. Antoniego 20.

Zawiadamiam Szanownych Odbiorców, że nowopowstała Wytwórnia Napojów Gazowych J. Wojcieszko, w Włocławku, ul. Leona XIII Nr 16 (tel. 16-52) jest prowadzona przez właścicielkę chemiczkę, która po długoletniej praktyce w tej branży, poleca niezrównanej dobroci i smaku swoje wyroby.

Polski Czerwony Krzyż w Włocławku dziękuje Spółdzielni Uczniowskiej przy szkole Nr. 2 (Szpital Dolny) za ofiarę na cele PCK w sumie zł. 500.—

Rezultaty zbiórki na PCK. Podaliśmy wynik ogólny zbiórki ulicznej na cele PCK w dniu 2 czerwca rb. Zbiórka odbywała się w nieco inny sposób niż dotychczas. Mianowicie: na mieście były rozstawione stoiska niektórych szkół i firm przemysłowych, które prowadziły zbiórkę pod własnym szyldem na cele PCK. I tak: Państw. Gimn. i Liceum Ziemi Kuj. zebrało 4.189 zł., Państw. Gimn. i Liceum Kupieckie 3.796, Państw. Gimnazjum i Liceum Mechaniczne 2.840, Prywatne Gimn. i Liceum im. Długosza 584 zł. Firmy przemysłowe: „Muhsam“ zł. 4.150, „Bohm“ 3.816, Papiernia zł. 2.848, „Nobiles“ 2.206.

Do puszek własnych PCK zebrano 13.990 zł. — w tym największą sumę, a mianowicie 1.505 zł. zebrała ob. Pęcakowa. Poza tym w Tygodniu PCK do rozmieszczonych w lokalach puszek, najwięcej zebrały firmy: Restauracja „As“ 796 zł. 50 gr., cukiernia „Kujawianka“ — 657 zł 50 gr. i Związek Cechów Rzemieślniczych — 334 zł 50 gr.

Najserdeczniejsze podziękowanie Polski Czerwony Krzyż w Włocławku składa ob. Kapuścińskiemu Wincentemu, kierownikowi zbiórki i wszystkim osobom, które przyczyniły się do osiągnięcia rezultatów zbiórki.

Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Niemieckich w Bydgoszczy wzywa wszystkie osoby, które mają jakiegokolwiek wiadomości odnoszące się do zbrodniczej działalności Ottona Proecka, b. prezydenta policji niemieckiej w Bydgoszczy, do możliwie natychmiastowego zgłoszenia się w pokoju 54 w Sądzie Grodzkim, w poniedziałki, wtorki i czwartki w godzinach od 8-ej do 12-tej w czasie od 12 lipca b. r. celem złożenia zeznań.

Czytajcie
Gazetę Kujawską

Odczyty prof. Konrada Górskiego

Profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, dr Konrad Górski, wygłosił w sobotę ubiegłą w sali Towarzystwa Krajoznawczego odczyt na temat „Istota poezji“.

Był to drugi już odczyt prof. Górskiego w ramach cyklu odczytowego Klubu Literacko-Artystycznego.

Pierwszy, wygłoszony przed paru tygodniami w przepelnionej do ostatniego miejsca sali teatru, omówił łączność Żeromskiego z naszym romantyzmem. Prelegent, na szerokim tle wnikliwej analizy twórczości Żeromskiego, wykazał punkty styczności tej twórczości z romantyzmem: żarliwy patriotyzm, służba gorliwa dla Narodu i Państwa, szczyry demokratyzm i miłowanie ludowości, wreszcie regionalizm, który zarówno u czołowego przedstawiciela romantyzmu, twórcy „Pana Tadeusza“, jak i autora „Uciekła mi przepióreczka“ prze-

jawia się wybitnie. Żeromski w całości kształcił się w dziedzinie literackiej i publicystycznej występuje jako prawy spadkobierca polskich romantyków, wierny ich idei przewodniej: pracy i poświęcenia dla ukochanej nade wszystko Ojczyzny.

W odczycie drugim prof. Górski dał licznie zgromadzonym słuchaczom wspaniały wykład o poezji jako sztuce słowa. Definicję tę prelegent wy-czerpująco uzasadnił i wyjaśnił omówieniem najprzód istoty sztuki i jej form, a następnie znaczenie języka, jakim się posługuje poezja, języka artystycznego w odróżnieniu od języka pojęciowego, wykazując zarazem na kilku przykładach zmiany, jakie w biegu wieków zaszły w języku poetyckim w Polsce. W poezji, jak powiedział pewien krytyk francuski, „umilknąć muszą słowa, aby prze-puścić istotny sens, o który chodzi“.

Bowiem poezja jedynie pobudza u nas wyobraźnię do odtwarzania przedstawianych przez siebie rzeczy pod wpływem znaczenia wyrazów. Język poetycki wytwarza atmosferę pewnego niedomówienia. Przeciąganie struny tego niedomówienia daje w wyniku dzieło tzw. niezrozumiałe. Odwrotnie, jeżeli autor posługuje się tylko językiem pojęciowym i dzieło jego nie posiada żadnych niedomówień, otrzymujemy wymowną prozę — dzieło ze stanowiska sztuki zbyt techniczne. Prawdziwy poeta jest z jednej strony twórcą nowego języka, z drugiej zaś — odkrywcą w sferze życia duchowego. Prawdziwy poeta, mówiąc o sobie — nawet w wynurzeniach najbardziej subiektywno-lirycznych — mówi za wszystkich, jest wyrazicielem pragnień i tęsknot swego pokolenia. Wreszcie podkreślił prelegent wyzwalające działanie poezji, owo arystotelesowskie „katarsis“ (oczyszczenie), dające najgłębsze u-

zasadnienie i doniesie społeczne znaczenie tej sztuki słowa.

Po każdym odczycie publiczność nagrodziła prelegenta gorącymi oklaskami. Nie były to oklaski konwencjonalne. Był to wyraz serdecznej podziękności za prawdziwe uczy duchowe, jakie nam prof. Górski zgotował. Dziękowaliśmy mu za wiedzę, jaką się z nami podzielił oraz za sugestywne podanie tej wiedzy, bowiem prof. Górski swoje doskonale opracowane odczyty obleka w formę świetnego wypowiedzenia.

Klubowi Literacko-Artystycznemu należą się słowa szczerzej wdzięczności za zorganizowanie cyklu odczytów profesorów Uniwersytetu Toruńskiego. Powodzenie, jakim odczyty te się cieszyły, zapewne zachęci Klub do zorganizowania nowego cyklu po feriach letnich.

Podkreślić wreszcie należy tłumny udział młodzieży w odczytach, co jest objawem pocieszającym świadczącym o jej pędzie do wiedzy. R. Ś.

